

PERMANENT

RIKSDAG?

TANKEN på en ordinarie höstsession i riksdagen har fått oförmodad aktualitet genom att en majoritet i konstitutionsutskottet rekommenderar riksdagen en utredningsskrivelse i ämnet. Visserligen säger sig denna majoritet förutsätta att införandet av en ordinarie höstsession skall leda till en motsvarande minskning av vårsessionen. Men ingen lär tro därpå innerst inne. Måhända är någon förkortning av vintersessionen i framtiden sannolik eller tänkbar, åtminstone om man till jämförelse skulle välja de senaste krisriksdagarna, som varat ända in i juli månad. Men säkerligen blir den totala riksdagstiden betydligt förlängd, och om man frånser den långa semestertiden under sommaren synes vårt land på god väg mot den permanenta riksdagen.

Kan det finnas något verkligt behov av denna nyordning? Rent arbetstekniskt är det ganska svårt att hitta bärande skäl härför. Naturligtvis har antalet riksdagsfrågor ökats med tiden, i takt med statsverksamhetens utvidgning, och naturligtvis vore det inte rimligt att nu försöka nedpressa riksdagstiden till de fyra månader eller mindre, som registrerades under 1800-talet. Men därför är det inte sagt att inte arbetet även i fortsättningen skulle kunna medhinnas på en session, som sträckte sig cirka fem månader framåt, d. v. s. till början av juni. Förseningarna under de sista krisåren ha nämligen inte berott på eftersläpning i utskotten och riksdagen utan på eftersläpning i kanslihuset, där propositionskvarten malt ända fram i början av juni — oftast troligen av skäl som varit godtagbara. Förseningarna under krisåren ha därför inte haft något sammanhang med riksdagens arbetsintensitet. I själva verket har intensiteten dock sjunkit avsevärt på sistone i så måtto, att lördagen — och delvis fredagseftermiddagarna — nu som regel av landsortsriksdagsmännen tillbringas i hembygden, medan ända in på 30-talet lördagarna och inte minst lördagsnätterna voro normala arbetsplena. Måhända är det ur många andra synpunkter önskligt att riksdagsmännen beredas bättre tillfällen än förut att sköta sitt arbete och sina uppdrag i hembygden, men

faktiskt har hela riksdagsarbetet numera normalt koncentrerats till tre och en halv dag i veckan (tisdag—fredag f. m.), varför det nuvarande arbetsschemat innesluter en dold tidsreserv. Något orimligt låge i varje fall inte i att hela fredagarna rationellt tillvaratoges. Även utskottsorganisationen kunde gärna undersökas än en gång, med ledning av aktuella erfarenheter. Den nuvarande arbetsfördelningen innebär ju ett slags kategoriklyvning, till stor del byggd på anciennitetsprincipen. En uppdelning sker så, att en del riksdagsmän överbelastas med arbete, medan andra dömas till partiellt arbetslösa. Även om förhållandena i detta hänseende avsevärt förbättrats på sistone, bl. a. efter utökningen av suppleanttalen i de ständiga utskotten, och även om en viss lärotid kan försvaras för nybörjarna, skulle riksdagen aldrig i något ämbetsverk tillåta sådant slöseri med arbetskraft som f. n. förekommer i dess egen institution. Vad vore naturligare än att den »fulla sysselsättningens» problem angreps av folkrepresentanterna även med avseende på dem själva? Kanske kunde en rationalisering nås även genom en dylik översyn av utskottsorganisationen, helst som koncentrationen av ärendena till några få utskott kan betyda minskade möjligheter till grundlig behandling — statsutskottets plenarbehandling av åttonde huvudtiteln brukar inte ta längre tid än kamrarnas. Intet tvivel kan råda om att t. ex. uppdelningen 1918 av lagutskottet på två var en klok reform.

Att nu driva fram en ordinarie höstsession synes därför förhastat. Rönen från krisåren med dessas exceptionella förhållanden — de ständigt flödande, alltid brådskande propositionerna — kunna inte gärna läggas till grund för normala fredsförhållanden, då regeringen säkerligen blott undantagsvis kan åberopa giltiga skäl för att komma med »senfärdiga» propositioner. Riktigare måste vara att först undersöka möjligheterna till arbetsreformer inom vintersessionens ram. Utöver de ovan nämnda anvisningarna skulle ökad effektivitet kunna tänkas nås genom att vintersessionen framflyttades till den 1 december; därigenom skulle utskottsarbetet kunna börja omedelbart efter jul, och den nuvarande tomgången under riksdagens första månader elimineras. En sådan framflyttning är något helt annat än en obligatorisk fortsättning på sensommaren av vintersessionen.

Mot höstriksdagar talar också — såsom Svensk Tidskrift redan för ett par år sedan inskräppte — att sådana »parlament» lätt skulle bli ett oting ur arbetsfördelningens synpunkt. Under förutsättning att budgetåret fortfarande börjar den 1 juli, måste

budgetutskottens väsentligaste arbetsuppgifter alltid fullgöras före sommaren. Däremot kunna lagfrågor givetvis behandlas lika lätt på hösten som på vintern. Följden bleve troligast, att budgetutskotten och deras stora besättningar skulle bli arbetslediga på hösten men lagutskotten åtminstone relativt arbetslediga på vintern. Ordinarie höstsessioner skulle alltså på sitt sätt bli en upprepning av de nuvarande höstriksdagarnas snedbelastade sysselsättning av folkrepresentanterna. De trängande frågornas ringa antal har oundvikligen gjort en mängd riksdagsmän arbetslösa vid krisens höstsessioner, men att normalisera detta abberitiska tillstånd kan inte gärna vara något framtidsprogram. Att höstriksdagarna därjämte måste bli ett hinderligt intrång i regeringens arbete och lugna riksdagsförberedelser är så uppenbart, att det ej behöver särskilt understrykas.

Rent principiellt kan en så gott som permanent riksdag inte vara något eftersträfvansvärt ens ur demokratisk synpunkt, såvitt inga tillfälliga skäl göra en extra riksdagsinkallelse på hösten nödvändig och så länge det inte letts i bevis att andra tänkbara reformer äro otillräckliga. Hålles riksdag året runt utom på sommaren, blir det allt svårare att rekrytera riksdagen med företrädare för alla slags stånd och intressen. Yrkespolitikerna skulle då få den chans, som de aldrig förut haft hos oss; ty i intet annat land ha de politiska advokaterna haft så svårt att slå igenom som i Sverige. Ju längre riksdagarna bli, desto mer måste riksdagsmännen bli beroende av den politiska försörjningen och desto större blir faran även för deras politiska oberoende. Även om de redbaraste motiv skulle förestava den nu aktuella reformen, är det omöjligt att på lång sikt blunda för denna fara.